

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO 2002 M. GRUODŽIO 10 D. ĮSAKYMO NR. 631 „DĖL APVALIOSIOS MEDIENOS BEI NENUKIRSTO MIŠKO MATAVIMO IR TŪRIO NUSTATYMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

2024 m.

d. Nr.

Vilnius

1. P a k e i ĉ i u Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 10 d. įsakymą Nr. 631 „Dėl Apvaliosios medienos bei nenukirsto miško matavimo ir tūrio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ ir jį išdėstau nauja redakcija:

„LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL APVALIOSIOS MEDIENOS IR NENUKIRSTO MIŠKO MATAVIMO IR TŪRIO NUSTATYMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 9 straipsnio 9 dalimi, t v i r t i n u Apvaliosios medienos ir nenukirsto miško matavimo ir tūrio nustatymo taisykles (pridedama).“

2. N u s t a t a u, kad:

2.1. šis įsakymas įsigalioja 2025 m. balandžio 1 d.;

2.2. apvaliosios medienos ir nenukirsto miško matavimo ir tūrio nustatymo procedūros, pradėtos iki 2025 m. balandžio 1 d., baigiamos pagal iki 2025 m. balandžio 1 d. galiojusį teisinį reguliavimą.

Aplinkos ministras

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2002 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. 631
(Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2024 m. d. įsakymo Nr.
redakcija)

APVALIOSIOS MEDIENOS IR NENUKIRSTO MIŠKO MATAVIMO IR TŪRIO NUSTATYMO TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Apvaliosios medienos ir nenukirsto miško matavimo ir tūrio nustatymo taisyklės (toliau - Taisyklės) reglamentuoja apvaliosios medienos ir nenukirsto miško matavimo vietą, metodus, būdus, priemones, tūrio ir masės nustatymą, šakų krūvos tūrio ir šakų medienos tūrio šakų krūvoje nustatymą, matavimo tikslumą ir leistinas paklaidas, medienos tūrio nustatymo normatyvus, kontrolinio patikrinimo vykdymą.

2. Taisyklės privalomos visiems miškų savininkams, valdytojams, nepriklausomiems medienos matuotojams, pardavėjams ir pirkėjams šiais atvejais:

2.1. medienos pardavimo sandorių metu atsiskaitant už pirktą, parduotą medieną, vykdant mainus - kai nuo parduodamos medienos kiekio apskaičiuojami mokesčiai valstybei;

2.2. atsiskaitant už medienos ruošos darbus, išskyrus, kai už šiuos darbus atsiskaitoma pagal vidinės apvaliosios medienos apskaitos duomenis, numatytus Apvaliosios medienos apskaitos tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-672 „Dėl Apvaliosios medienos apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3. Medienos tūrio nustatymo normatyvai pagrindinėms 8 medžių rūšims (pušiai, eglei, beržui, drebulėi, juodalksniui, baltalksniui, ąžuolui ir uosiui) pateikiami Medienos tūrio lentelėse (2 priedas). Klevų ir liepų tūriui įvertinti naudotini juodalksnio; skroblo, guobos, vinkšnos – ąžuolo; gluosnio, blindės – baltalksnio medienos tūrio nustatymo normatyvai.

4. Naudojamas apvaliosios medienos matavimo metodas turi būti nurodytas medienos pirkimo – pardavimo sutartyje.

5. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

5.1. **Atsitiktinė matavimo paklaida** – matavimo rezultato paklaidos sandas, kintantis atsitiktinai (kinta ir ženklas, ir vertė) pakartotinai matuojant tos pačios vertės fizikinį dydį;

5.2. **Aukštumo klasė** – rodiklis, nusakantis biržėje augančių medžių aukščio indeksą, pagal kurį įvairių skersmenų augančių medžių aukštis ir tūris nustatomi taikant atitinkamą medienos tūrio nustatymo normatyvą;

5.3. **Beviršūnis stiebas** – stiebas, kurio viršūnė nukirsta arba nupjauta genint medžius biržėje arba stiebus pakrovus į medienos išvežimo priemones.

5.4. **Be žievės** – vartojamas kartu su matavimo terminu ir reiškia, kad į matmenį neįtrauktas žievės storis.

5.5. **Biržė** – spindžiais arba natūraliomis ribomis atribotas medyno plotas, skirtas kirsti pagrindiniais arba tarpiniais kirtimais.

5.6. **Erdmetris** – vieno kubinio metro erdvinės apimties medienos masė, įskaitant tarp medienos esančius tarpus (erdm).

5.7. **Fotogrametrinis apvaliosios medienos matavimo būdas** – tai sortimentų ar rietuvių parametrų (rašto skersmuo, rąstų skaičius, rietuvės ilgis, aukštis ir plotis, erdvinis rietuvės galo plotas, medienos užimamas rietuvės galo plotas, rietuvės glaudumo koeficientas) nustatymas teisinį metrologinį patvirtinimą turinčiomis fotogrametrinio matavimo priemonėmis.

5.8. **Ilgio užlaida** – vardinio ilgio užlaida, įvertinanti nuostolius skersai pjaustant medieną.

- 5.9. **Ilgis** – trumpiausias atstumas tarp ruošinio galų.
- 5.10. **Ilguolis** – nesupjaustyta apvalioji mediena.
- 5.11. **Likvidinė mediena** – padarinė ir malkinė mediena, pagaminta iš stiebų arba likvidinių šakų.
- 5.12. **Likvidinės šakos** – ažuolo, beržo, pušies ir uosio šakos, iš kurių galima pagaminti standartus atitinkančią padarinę ar malkinę medieną.
- 5.13. **Kamblinis rąstas** – rąstas, atpjautas nuo storojo ilguolio galo.
- 5.14. **Kamblys** – sustorėjusi apatinė stiebo dalis.
- 5.15. **Kamienas** – stiebo dalis, pagal kurią vertinamas nenukirstas medis.
- 5.16. **Kartotinio ilgio sortimentas** – apvalioji mediena, skirta gaminti nustatytą skaičių vienodo ilgio ir paskirties sortimentų. Kartotinio sortimento ilgio užlaida turi būti ne mažesnė už numatytų pagaminti sortimentų bendrą ilgių užlaidų sumą.
- 5.17. **Kelmas** – virš žemės ir po žeme likusi nupjauto medžio dalis.
- 5.18. **Kelmo antžeminė dalis** – virš žemės likusi nupjauto medžio dalis.
- 5.19. **Kietmetris** – vieno kubinio metro erdvinės apimties medienos masė be tuščių tarpų (ktm. arba m³).
- 5.20. **Ksilometrinis tūrio nustatymo metodas** – nardinamų medienos sortimentų tūrio nustatymas, matuojant jų išstumto vandens tūrį.
- 5.21. **Matavimo vietos kliuvins** – matavimo vietoje esantis sustorėjimas ar suplonėjimas, kuris apima daugiau nei ¼ rąsto perimetro ir todėl neįmanoma tiksliai išmatuoti rąsto skersmens.
- 5.22. **Padarinė mediena** – apvalioji mediena, skirta perdirbimui. Matuojama be žievės, išskyrus plokščių medieną.
- 5.23. **Plongalys** – rąsto plonesniojo galo skersgalys.
- 5.24. **Rietuvės tūris** – medienos rietuvės tūris su oro tarpais, nustatomas pagal išorinius matmenis.
- 5.25. **Skersmuo** – atstumas tarp dviejų lygiagrečių stiebo arba apvaliosios medienos liestinių.
- 5.26. **Skerspjuvio vieta** – numatoma skerspjuvio vieta ant ilguolio arba rąsto.
- 5.27. **Skersgalys** – rąsto skersinio pjūvio plokštuma.
- 5.28. **Stiebas** – antžeminė medžio dalis be šakų.
- 5.29. **Storgalys** – rąsto storesniojo galo skersgalys.
- 5.30. **Su žieve** – vartojamas kartu su matavimo terminu ir reiškia, kad į matmenį įtrauktas žievės storis.
- 5.31. **Suapvalintas matmuo** – matuojamas dydis, išreikštas sveikaisiais skaičiais.
- 5.32. **Svertinė masė** – apvaliosios medienos kiekio matas, pagrįstas jos mase.
- 5.33. **Šaknies kaklelis** – medžio šaknų perėjimo į stiebą vieta.
- 5.34. **Teorinė skerspjuvio vieta** – rūšiavimo tikslu vizualiai nustatyta menama vieta ant ilguolio arba rąsto.
- 5.35. **Tūris** – apvaliosios medienos kiekis, pagrįstas jos matmenimis.
- 5.36. **Vardinis ilgis** – apibrėžtas apvaliosios medienos ilgis be užlaidos.
- 5.37. **Vidurinis rąstas** – rąstas, išpjautas iš ilguolio vidurinės dalies tarp kamblinio ir viršūninio rąsto.
- 5.38. **Vidurio skersmuo** – skersmuo ilgio viduryje.
- 5.39. **Viršūninis rąstas** – rąstas, atpjautas nuo ilguolio plonojo galo.
- 5.40. **Žabai** – nupjauti arba nukirsti ploni, iki 6 cm skersmens medeliai ir krūmai.
- 5.41. Kitos sąvokos, vartojamos Taisyklėse, suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos miškų įstatyme, Apvaliosios medienos klasifikavimo ir ženklinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. 358 „Dėl Apvaliosios medienos klasifikavimo ir ženklinimo taisyklių patvirtinimo“, Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. D1-577 „Dėl Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių patvirtinimo“, Apvaliosios medienos apskaitos tvarkos apraše.

II SKYRIUS

APVALIOSIOS MEDIENOS MATAVIMO VIETA, METODAI, BŪDAI IR PRIEMONĖS

6. Apvalioji mediena matuojama gamybos, pardavimo, pirkimo ir kontrolinio matavimo vietose šalių susitarimu. Apvaliąją medieną turi teisę matuoti pirkėjas, pardavėjas arba jų įgalioti asmenys ir nepriklausomi medienos matuotojai Nepriklausomų medienos matuotojų kvalifikacijos atestatų išdavimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. spalio 25 d. įsakymo Nr. D1-506 „Dėl Nepriklausomų medienos matuotojų kvalifikacijos atestatų išdavimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka gavę nepriklausomų medienos matuotojų kvalifikacijos atestatus.

7. Apvalioji mediena matavimo vietoje turi būti sukrauta taip, kad būtų galima nustatyti kiekvienam savininkui priklausantį jos kiekį ir išmatuoti visus sortimentų arba rietuvių matmenis, reikalingus tūriui nustatyti.

8. Apvalioji mediena matuojama šiais metodais:

8.1. vienetiniu matavimo metodu – kai matuojamas kiekvieno rąsto ilgis ir skersmuo - nustatomas stiebų, stulprąščių, pabėgrąščių, fanerrąščių ir vidutinio stambumo pjautinųjų rąstų bei stambiųjų pjautinųjų rąstų tūris;

8.2. grupiniu matavimo metodu – kai matuojama apvaliosios medienos rietuvė, ryšulys ar paketas – nustatomas smulkiųjų pjautinųjų rąstų, popierrąščių, tarrąščių, plokščių medienos ir malkų tūris.

9. Karčių, kietųjų lapuočių trumpuolių tūriui nustatyti taikomi vienetinis ir (arba) grupinis matavimo metodai.

10. Pirkėjui ir pardavėjui susitarus, grupinis matavimo metodas bet kokių atveju gali būti pakeičiamas vienetiniu.

11. Matuojant apvaliąją medieną vienetiniu matavimo metodu:

11.1. rankiniu būdu:

11.1.1 rąstų ilgiui nustatyti naudojama ruletė, matavimo juosta, standi matuoklė, pagaminta iš patvarios medžiagos. Matavimo priemonių ilgis turi būti toks, kad vienu pridėjimu būtų galima išmatuoti visą sortimento ilgį;

11.1.2. rąstų skersmeniui nustatyti naudojama ruletė, standi matuoklė, pagaminta iš patvarios medžiagos, paprastos arba elektroninės žerglės.

11.2. fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu:

11.2.1. rąstų ilgiui nustatyti naudojama ruletė, matavimo juosta, standi matuoklė, pagaminta iš patvarios medžiagos. Matavimo priemonių ilgis turi būti toks, kad vienu pridėjimu būtų galima išmatuoti visą sortimento ilgį;

11.2.2. rąstų skersmeniui nustatyti naudojamos teisinį metrologinį patvirtinimą turinčios fotogrametrinio matavimo priemonės;

11.3. rąstų matavimo linijomis ar kitomis automatizuotomis matavimo priemonėmis - rąstų ilgis ir skersmuo nustatomi teisinį metrologinį patvirtinimą turinčiomis rąstų matavimo linijomis ar kitomis automatizuotomis matavimo priemonėmis.

12. Matuojant apvaliąją medieną grupiniu matavimo metodu:

12.1. rankiniu būdu:

12.1.1. rietuvės ilgis nustatomas rulete, matavimo juosta ar kitomis ilgio matavimo priemonėmis;

12.1.2. rietuvės aukštis nustatomas teleskopine, išlankstoma arba standžia aukščio matuokle, rulete, matavimo juosta, pagaminta iš patvarios medžiagos, ar kitomis aukščio matavimo priemonėmis, kuriomis vienu kartu galima išmatuoti visą rietuvės sekcijos aukštį;

12.2. fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu medienos užimamas plotas, erdvinis medienos užimamas plotas ir glaudumo koeficientas nustatomas teisinį metrologinį patvirtinimą turinčiomis fotogrametrinio matavimo priemonėmis.

13. Kai apvalioji mediena matuojama grupiniu matavimo metodu medienvežėje ir ne mažiau kaip pusė rietuvių tarp medienvežės rungų pamatuota fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu, likusioms rietuvėms medienvežėje taikomas išskaičiuotasis vidutinis fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu pamatuotų medienvežės rietuvių glaudumo koeficientas, apskaičiuotas pagal formulę:

$$K_i = \frac{S_{m1} + S_{m2} + \dots + S_{mn}}{(h_1 \cdot b_1) + (h_2 \cdot b_2) + \dots + (h_n \cdot b_n)}$$

čia:

K_i – išskaičiuotasis vidutinis fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu pamatuotų medienvežės rietuvių glaudumo koeficientas;

S_{m^*} – fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu nustatytas medienos užimamas plotas rietuvėje tarp medienvežės rungų, m^2 (* S_{m1} , S_{m2} ir t.t. nurodomas kiekvienas medienvežės rungas, kuriame medienos užimamas plotas nustatomas fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu);

h – rietuvės aukštis, m;

b – rietuvės plotis, m.

14. Rankiniam apvaliosios medienos matavimui ilgio bei skersmens, rietuvių aukščio matavimo priemonės:

14.1. privalo turėti 1 cm ar smulkesnę gradaciją;

14.2. pagal Matavimo priemonių teisinio metrologinio reglamentavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2014 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. 4-761 „Dėl Matavimo priemonių teisinio metrologinio reglamentavimo taisyklių patvirtinimo“ privalo atitikti metrologų patvirtintą matavimo priemonių tipą bei turi būti įrašytos į Lietuvos matavimo priemonių valstybės registrą. Privaloma atlikti jų pirminę ir periodinę patikrą.

III SKYRIUS

NENUKIRSTO MIŠKO MATAVIMO METODAI IR TŪRIO NUSTATYMAS

15. Nenukirsto miško tūris nustatomas pagal medžių skersmenį 1,3 m aukštyje nuo šaknies kaklelio ir medžio stiebo ilgį nuo šaknies kaklelio iki viršūninio pumpuro bei stiebų tūrio lenteles šiomis matavimo priemonėmis:

15.1. skersmenims matuoti naudojamos paprastos arba elektroninės žerglės ir 1,3 m ilgio liniuotė;

15.2. medžio stiebo ilgiui matuoti naudojamas aukštmatas. Aukštimačio skalė privalo turėti 50 cm ar smulkesnę gradaciją.

16. Nenukirsto medžio stiebo skersmuo su žieve matuojamas 1,3 m atstumu nuo šaknies kaklelio. Išsišakojus stiebui į du stiebus žemiau 1,3 m matuojami abiejų skersmenys. Šlaite augančių medžių 1,3 m aukštis nustatomas iš aukštesniosios šlaito pusės. Medžių, kurių šaknys iškilusios virš žemės paviršiaus, 1,3 m aukštis matuojamas nuo šaknų išsiskyrimo vietos. Jei 1,3 m aukštyje yra kliuvinys, skersmenys matuojami aukščiau šios vietos (1 priedas, 6 iliustracija);

17. Nenukirsto medžio aukštis matuojamas 0,5 m tikslumu, apvalinant pagal aritmetinio matavimo taisyklę.

18. Nenukirsto miško medžių stiebų tūris su žieve nustatomas vienetiniu matavimo metodu atskiriems medžiams arba grupiniu aukštumo klasių matavimo metodu jų grupėms (biržėms):

18.1. nustatant nenukirstų medžių stiebų tūrį vienetiniu matavimo metodu, matuojamas jų skersmuo 1,3 m aukštyje su žieve ir aukštis, taikant medžių stiebo tūrio lenteles (2 priedo 1 lentelė);

18.2. medžio stiebo tūris su žieve apskaičiuojamas pagal formulę:

$$V = \frac{3.1416 \cdot h \cdot d_{1.3}^2 \cdot f}{40000};$$

čia:

$d_{1.3}$ – medžio stiebo skersmuo 1,3 m aukštyje su žieve nuo šaknies kaklelio, cm;

h – medžio aukštis, m;

f – stiebo formrodė apskaičiuojama pagal matematinį modelį;

18.3. nustatant medžių grupės (biržės stiebų) tūrį ištisiniu matavimu, matuojamas kiekvieno stiebo skersmuo 1,3 m aukštyje su žieve ir nustatoma kiekvieno miško elemento aukštumo klasė. Taikomos stiebų tūrio lentelės, sudarytos pagal aukštumo klases (2 priedo 1 lentelė).

18.4. aukštumo klasei nustatyti matuojami 7–9 vidutinio skersmens arba storesnių kiekvienos rūšies medžių skersmenys su žieve 1,3 m aukštyje nuo šaknies kaklelio ir aukščiau. Kiekvienos medžių rūšies aukštumo klasė nustatoma, palyginus išmatuotų medžių stiebų skersmens su žieve ir aukščio vidurkių reikšmes su 2 priedo 2.1 lentelės reikšmėmis.

IV SKYRIUS

APVALIOSIOS MEDIENOS TŪRIO NUSTATYMAS MATUOJANT VIENETINIŲ MATAVIMO METODU

19. Tiksliam rąsto tūrio nustatymui matuojamas jo ilgis ir skersmuo.

20. Apvaliosios medienos ilgio matavimas ir matavimo tikslumas:

20.1. tiesios apvaliosios medienos (1 priedas, 1 iliustracijos A, B, C paveikslai) ir medienos su paprastuoju kreivumu (1 priedas, 1 iliustracijos D paveikslas) ilgiui nustatyti matuojami trumpiausi atstumai tarp skersgalių;

20.2. apvaliosios medienos su sudėtinguoju kreivumu (1 priedas, 2 iliustracija) ilgiui nustatyti sortimentas padalijamas teorinėmis skerspjūvio vietomis į paprastojo kreivumo dalis, išmatuojamas kiekvienos dalies ilgis atskirai ir šių atskirų ilgių matmenys sudedami;

20.3. apvaliosios medienos su įpjovimu (1 priedas, 3 iliustracija) ilgis matuojamas nuo įpjovimo vidurio;

20.4. sortimento ilgis matuojamas 1 cm tikslumu ir išreiškiamas metrais, apvalinant iki 2-jų ženklų po kablelio, atmetant centimetro dalis. Jeigu reikia nustatyti sortimento vardinį ilgį, tai išmatuotas ilgis, atmetus techninėse sąlygose ir standartuose numatytas ilgio užlaidas, apvalinamas iki artimiausio vardinio ilgio, atmetant centimetro dalis.

21. Apvaliosios medienos skersmens matavimo vieta ir tikslumas:

21.1. rąstų skersmuo be žievės matuojamas jų viduryje arba plongalyje, abiejuose galuose arba įvairiose rąsto vietose – segmentuose. Taip pat rąsto vidurio skersmuo gali būti nustatomas pagal laibgali skersmenį ir vidutinį nuolaibį – 1 cm/m. Pirkėjui ir pardavėjui susitarus rąstų skersmuo gali būti matuojamas su žieve;

21.2. apvaliosios medienos sortimentų tūrio kontroliniam patikrinimui – vienetiniu matavimo metodu padarinės medienos (išskyrus plokščių medieną) rąstų skersmenys be žievės, malkinės medienos ir plokščių medienos rąstų skersmenys su žieve matuojami plongalyje ir storgalyje (jei rąstai su kambliu – 45 cm atstumu nuo galo su žieve ir skersmuo be žievės nustatomas vadovaujantis Taisyklių 21.6 papunkčio nuostatomis) ir tūris apskaičiuojamas pagal Taisyklių 22.3 papunktyje nurodytą formulę;

21.3. nukirsto medžio stiebo ir beviršūnio stiebo skersmuo su žieve matuojamas 1,2 m atstumu nuo storgalio;

21.4. karčių skersmuo be žievės matuojamas plongalyje arba su žieve 1 m atstumu nuo storgalio;

21.5. pirkėjui ir pardavėjui susitarus matuoti rąstų skersmenis su žieve, jų matmenys perskaičiuojami į skersmenų be žievės matmenis vienu iš šių būdų:

21.5.1. atėmus dvigubą žievės storį, išmatuotą kiekvieno sortimento skersmens matavimo vietoje, išskyrus rąstus su kliuviniu atitinkamoje matavimo vietoje;

21.5.2. atėmus dvigubą žievės storį skersmens matavimo vietoje, nustatytą pagal atsitiktinai arba sisteminiu būdu atrinktų ne mažiau kaip 5 % kontrolinių sortimentų žievę;

21.5.3. naudojant sutartyje nurodytą skersmens sumažinimą dėl žievės;

21.5.4. naudojant žievės storio lenteles;

21.6. rąstų su kliuviniu matavimo vietoje žievės storis nustatomas:

21.6.1. jei matavimas vykdomas vienetiniu matavimo metodu rankiniu būdu – matuojant faktinį žievės storį atitinkamame rąsto gale;

21.6.2. jei matavimas vykdomas vienetiniu matavimo metodu automatizuotomis matavimo linijomis – pagal žievės storio lenteles;

21.7. skersmuo matuojamas statmenai sortimento išilginei ašiai, tarp dviejų lygiagrečių liestinių;

21.8. rąsto su kliuviniu matavimas su žieve ar be žievės numatomas pirkimo-pardavimo sutartyje. Jei matavimo vietoje esantys kliuviniai neleidžia tiksliai išmatuoti skersmens, tai matavimo vieta perkeliama 20 cm atstumu, o jei po matavimo vietos perkėlimo kliuvinys vis dar neleidžia tiksliai išmatuoti skersmens, matavimo vieta pakartotinai perkeliama tokiu pat atstumu (1 priedas, 5 iliustracija):

21.8.1. matuojant plongalyje, matavimo vieta perkeliama vidurio link;

21.8.2. matuojant sortimento viduryje, matavimo vieta perkeliama vienodais atstumais į abi puses nuo kliuvinio ir apskaičiuojamas dviejų matavimų vidurkis;

21.8.3. matuojant rąstą abiejuose galuose, matavimo vietos nuo plongalio ir storgalio perkeliama vienodais atstumais rąsto vidurio link;

21.9. rąstai iki 20 cm skersmens (be žievės matavimo vietoje) matuojami matavimo priemonę pridėdant vieną kartą. Storesnių kaip 20 cm ir visų ovalaus skerspjuvio rąstų matuojamas mažiausias ir didžiausias skersmuo ir apskaičiuojamas jų aritmetinis vidurkis;

21.10. rąsto skersmuo matuojamas ne mažesniu kaip 1 cm tikslumu ir apvalinamas atmetant centimetro dalis. Jei rąsto skersmuo matuojamas du kartus, tai jų aritmetinio vidurkio rezultatas apvalinamas į lyginio skaičiaus pusę. Karčių skersmuo apvalinamas pagal aritmetinio apvalinimo taisyklę;

21.11. medžio stiebo ir beviršūnio stiebo skersmuo iki 20 cm storio matuojamas 2 cm tikslumu, storesnių – 4 cm tikslumu, apvalinant pagal aritmetinio apvalinimo taisyklę.

22. Atskiro sortimento tūris nustatomas iš ilgio ir skersmens matavimų taikant formules arba iš medienos tūrio lentelių, ne mažesniu kaip 0,01 m³ tikslumu. Sortimentų rietuvių tūris išreiškiamas 0,01 m³ tikslumu:

22.1. matuojant sortimento plongalio skersmenį ir ilgį, jo tūris be žievės nustatomas pagal atitinkamas medienos tūrio lenteles (kamblinių ir vidurinių rąstų tūrio lenteles, viršūninių rąstų tūrio lenteles, rąstų, storesnių nei 70 cm plongalio skersmens be žievės tūrio lenteles, rąstų, trumpesnių nei 1 m ilgio tūrio lenteles, 10–13,5 m ilgio rąstų tūrio lenteles, karčių tūrio lenteles);

22.2. matuojant skersmenį rąsto viduryje (d_v) ir ilgį (l), tūris be žievės nustatomas pagal 1 m ilgio cilindro tūrio lenteles arba apskaičiuojamas pagal formulę:

$$V_v = \frac{3.1416 \cdot d_v^2 \cdot l}{40000};$$

čia:

l – rąsto ilgis, m;

d_v – rąsto vidurio skersmuo be žievės, padidintas 0,5 centimetro (atsižvelgiant į skersmens apvalinimo ypatumus, aprašytus 21.10 papunktyje);

22.3. matuojant skersmenį be žievės sortimento plongalyje (d_l) ir storgalyje (d_d) bei ilgį (l), tūris apskaičiuojamas pagal formulę:

$$V_{ps} = \frac{3.1416 \cdot l \cdot (d_p^2 + d_p \cdot d_s + d_s^2)}{40000 \cdot 3};$$

čia:

l – sortimento ilgis, m;

d_p – sortimento plongalio skersmuo be žievės, padidintas 0,5 centimetro, cm (atsižvelgiant į skersmens apvalinimo ypatumus, aprašytus Taisyklių 21.10 papunktyje);

d_s – sortimento storgalio skersmuo be žievės, padidintas 0,5 centimetro, cm (atsižvelgiant į skersmens apvalinimo ypatumus, aprašytus Taisyklių 21.10 papunktyje);

22.4. Rąstų tūris be žievės, matuojant rąstų matavimo linijomis arba kitomis automatizuotomis tūrio matavimo priemonėmis, nustatomas pagal skersmenų ir ilgių matavimus, skenavimo būdu.

23. Nukirstų medžių beviršūnių stiebų tūris su žieve ir be žievės nustatomas matuojant skersmenį 1,2 m atstumu nuo storgalio su žieve ir įvertinant jų aukštumo klasę. Taikomos beviršūnių stiebų tūrio lentelės, kuriose pateikiamas viso stiebo ir įvairaus ilgio beviršūnio stiebo tūris su žieve ir be žievės (2 priedo 4 lentelė):

24. Nukirstų beviršūnių stiebų aukštumo klasei nustatyti matuojama ne mažiau kaip po 10 visų rūšių medžių skersmenų su žieve 1,2 m ir 15 m atstumu nuo storgalio. Kiekvieno beviršūnio stiebo aukštumo klasė nustatoma pagal stiebų skersmenų su žieve 1,2 ir 15 m aukščiuose lenteles (2 priedo 2.2 lentelė) ir apskaičiuojamas kiekvienos medžių rūšies aukštumo klasės vidurkis.

V SKYRIUS APVALIOSIOS MEDIENOS TŪRIO IR MASĖS NUSTATYMAS MATUOJANT GRUPINIŲ MATAVIMO METODU

25. Rietuvės tūrio nustatymas rankiniu būdu matuojant apvaliosios medienos erdvinį rietuvės tūrį ir įvertinant jos glaudumo koeficientą:

25.1. medienos tūris rietuvėje apskaičiuojamas pagal formulę:

$$V_r = (H \cdot L \cdot B) \cdot K_g;$$

čia:

H – rietuvės aukštis, m;

L – rietuvės ilgis, m (1 priedas, 7 iliustracija);

B – rietuvės plotis, m;

K_g – rietuvės glaudumo koeficientas.

25.2. rietuvės aukštis nustatomas kaip vidutinis aritmetinis dydis, padalijus rietuvę į 1–3 m ilgio sekcijas ir matuojant aukštį abiejose rietuvės pusėse sekcijų viduryje, tariamai išlyginus atskirų sekcijų dalių aukštį. Sekcijų ilgio parinkimas priklauso nuo rietuvės ilgio ir sukrovimo kokybės. Iki 2 m ilgio rietuvėse aukštis matuojamas dviejose vietose (1 priedas, 8 iliustracija). Iki 10 m ilgio rietuvėms parenkamos 1 m ilgio sekcijos, o ilgesnėms rietuvėms – tokio ilgio sekcijos, kad susidarytų ne mažiau kaip 10 sekcijų;

25.3. vardinis sortimentų ilgis atitinka rietuvės plotį, kai rietuvėje sukrauti vienodo ilgio sortimentai. Kai sukrauti nevienodo ilgio sortimentai, vidutinis rietuvės plotis nustatomas išmatavus tolygiai atrinktų ne mažiau kaip 25 sortimentų faktiškus ilgius ir suapvalinus jų vidutinį ilgį 0,01 m tikslumu, pagal aritmetinio apvalinimo taisyklę;

25.4. rietuvės ilgis matuojamas kaip atstumas tarp rietuvės galų, o medienvežėse – kaip atstumas tarp rungų poros.

25.5. rietuvės tūris išreiškiamas 0,01 m³ tikslumu;

25.6. rietuvių glaudumo koeficientas nustatomas pagal Taisyklių 13 punkto nuostatas, o nesant galimybei – vizualiai, įvertinant:

25.6.1. medžio rūšį;

25.6.2. sortimentų rūšį;

25.6.3. vidutinį sortimentų skersmenį;

25.6.4. sortimentų ilgį;

25.6.5. sukrovimo kokybę. Priverstinai sutankinta – rietuvė, kurioje į tarpus tarp atskirų sortimentų nebūtų galima patalpinti nė vieno rietuvės sortimento, kurio skersmuo 3/5 ploniausio rietuvės sortimento skersmens. Labai glaudžiai sudėta – rietuvė, kurioje į tarpus tarp atskirų sortimentų nebūtų galima patalpinti nė vieno rietuvės sortimento, kurio skersmuo lygus 4/5 ploniausio rietuvės sortimento skersmens. Glaudžiai sudėta – nėra tokio tarpo, į kurį tilptų ploniausias rietuvės sortimentas. Gerai sudėta – yra iki 5 tarpų 1 m², kur tilptų ploniausias rietuvės sortimentas. Neglaudžiai sudėta – yra 6–10 tarpų 1 m², kur tilptų ploniausias rietuvės sortimentas. Neglaudžiai (mašininis) – 10 m² rietuvės galo yra iki 3 susiskersavusių sortimentų. Labai neglaudžiai sudėta – 10 m² rietuvės galo yra 4–6 susiskersavę sortimentai. Daug sortimentų skersai – 10 m² rietuvės galo yra daugiau kaip 6 susiskersavę sortimentai;

25.6.6. sortimentų kreivumą. Ploniems sortimentams (vidutinis laibgalių skersmuo (su žieve) 7cm ir mažiau) kreivumo faktoriaus reikšmė dvigubinama, 8–9 cm laibgalių skersmens didinama 1,5 karto; tiesūs – sortimentų, turinčių didesnę nei 1cm/m kreivumą, yra ne daugiau kaip 1%. Beveik tiesūs – sortimentų, turinčių didesnę nei 1cm/m kreivumą, yra ne daugiau kaip 10%. Šiek tiek kreivi – sortimentų, turinčių didesnę nei 1cm/m kreivumą, yra ne daugiau kaip 20%;

25.6.7. nugenėjimo kokybę. Kokybiškas – šakų pamatų, gali būti likę tik ant keleto sortimentų, labai mažai sortimentų su matomomis menturėmis ir kambliniais sustorėjimais. Keletas šakų – trumpi šakų pamatai, ryškios menturės ir kambliniai sustorėjimai pastebimi ant mažumos sortimentų. Daug šakų – šakų pamatai, stambių šakų menturės ir priekelminiai sustorėjimai pastebimi ant daugumos sortimentų. Labai daug šakų – didžioji dauguma sortimentų su šakų pamatais, stambių šakų menturėmis ir keletu labai ryškių priekelminių sustorėjimų. Nekokybiškas nugenėjimas – grubiai nugenėta;

25.6.8. sortimentų nulaibėjimą. Labai nedidelio nulaibėjimo sortimentų – paprastai viduriniai rąstai, su vienodu ir lygiu paviršiumi. Didelio nulaibėjimo sortimentai – rąstai su netolygiu nulaibėjimu, pastebimomis nuosmaukomis, paprastai kambliniai ir viršūniniai rąstai;

25.6.9. priemaišų kiekį. Priemaišos rietuvėje – tai iki 50 cm ilgio rąsteliai, nuoplaišos, žievės gabalai, šakos. Nužievintiems sortimentams likusi nenužievinta žievė;

25.6.10. snieguotumą; sniegas arba ledas rietuvėje. Tai šlapias arba suspaustas sniegas ir ledas; mažai – ne daugiau kaip 10% snieguotų ar apledėjusių sortimentų, turinčių įtakos rietuvės glaudumui, nedaug – ne daugiau kaip 20% snieguotų ar apledėjusių sortimentų, turinčių įtakos rietuvės glaudumui, daug – ne daugiau kaip 30% snieguotų ar apledėjusių sortimentų, turinčių įtakos rietuvės glaudumui;

25.6.11. rietuvės aukštį;

25.6.12. žievės storį. Labai plona žievė – Lietuvoje augantiems medžiams nebūdinga. Plona žievė – didesnioji sortimentų dalis turi veidrodinę žievę. Normali žievė – vienodas veidrodinę ir gruoblėtą žievę turinčių sortimentų kiekis. Stora žievė – didesnioji sortimentų dalis turi gruoblėtą žievę;

25.7. rietuvių glaudumo koeficientų vizualinio vertinimo normatyvai pateikiami medienos tūrio lentelėse (2 priedas);

25.8. plokščių medienai, kartims, malkoms gali būti naudojamos išvardytų sąlygų vidutinės reikšmės, atitinkančios rietuvių glaudumo koeficientų lentelę;

25.9. pirmenybė teikiama glaudumo koeficiento nustatymui vadovaujantis fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu atliktų matavimų rezultatais;

26. Fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu pamatuotos rietuvės tūris apskaičiuojamas pagal cilindro tūrio formulę iš užimamo medienos ploto ir sortimentų ilgio. Smulkiųjų pjautinųjų rąstų, karčių, kietųjų lapuočių trumpuolių, tarrąsčių, popierrąsčių, plokščių medienos ir malkų rietuvių tūrio nustatymas fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu atliekamas:

26.1. iš vienos pusės, kai joje storgaliai arba plongaliai sudaro ne daugiau nei 70 procentų vizualiai matomų sortimentų skaičiaus;

26.2. iš abiejų pusių, kai joje storgaliai arba plongaliai sudaro daugiau nei 70 procentų vizualiai matomų sortimentų skaičiaus. Rietuvės tūris nustatomas išvedus dviejų matavimų rezultatų vidurkį.

27. Apskaičiuojant fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu pamatuotų malkų ir plokščių medienos tūrį su žieve rietuvėse, medienos tūris nustatomas erdvinį rietuvės plotą dauginant iš sortimentų ilgio ir koeficiento (arba išskaičiuotojo koeficiento), kuris papildomai padidinamas koregavimo koeficientu (2 priedo 6.1.1 lentelė);

28. Kai rąstų tūris rietuvėje nustatomas fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu, tų rąstų, kurie panaudojami kaip pagrindas rietuvėms sukrauti (padėklų), tūris nustatomas pagal toje rietuvėje esančių rąstų vidutinį skersmenį.

29. Rietuvės tūrio nustatymas medieną sveriant:

29.1. ir nustatant medienos masės koeficientą: medienos rietuvė arba jų grupė (medienvežėje esančios rietuvės) sveriami ir medienos tūris nustatomas pagal pasvertų, atsitiktinai atrinktų

kontrolinių rietuvių, kurioms vienetinio matavimo arba ksilometriniu tūrio nustatymo metodu yra nustatomas medienos tūris, apskaičiuotą medienos masės koeficientą. Kontrolinių rietuvių tūris turi sudaryti ne mažiau kaip 1 % visos sveriamos medienos. Medienos tūris visai siuntai apskaičiuojamas visos siuntos medienos masę padauginus iš kontrolinių rietuvių medienos masės koeficiento. Žievės tūris įvertinamas pagal kontrolinių rietuvių matavimą naudojant vienetinį matavimo metodą;

29.2. ir tūrį apskaičiuojant pagal masės koeficientų normatyvus: medienos rietuvė arba jų grupė (medienežėje esančios rietuvės) sveriami ir medienos tūris su žieve nustatomas pagal medienos masės koeficientų normatyvus ir jos drėgnį, kuris įvertinamas medienos drėgnio matavimo prietaisais. Žievės tūris įvertinamas pagal kontrolinių rietuvių matavimą naudojant vienetinį matavimo metodą.

30. Medienos masė nustatoma:

30.1. ryšulių, laivuose ir kitose transporto priemonėse pakrautos medienos masei apskaičiuoti, papildomai įvertinus medienos drėgnį;

30.2. sveriant dinamometru arba pagal laivo grimzdą 0,1 tonos tikslumu;

30.3. apskaičiuojant pagal formulę:

$$Q_s = Q_w \cdot (1 - K_w / 100);$$

čia:

Q_s – absoliučiai sausos medienos masė;

Q_w – medienos masė prie faktinio drėgnio;

K_w – medienos drėgnis, %, nustatomas laboratoriniu būdu.

VI SKYRIUS

ŠAKŲ KRŪVOS TŪRIO IR ŠAKŲ MEDIENOS TŪRIO ŠAKŲ KRŪVOJE NUSTATYMAS

31. Mechanizuotai sukrautos šakų krūvos, kurios ilgis paprastai yra didesnis už plotį, tūris erdmetriais apskaičiuojamas taip:

31.1. pagal formulę:

$$V_{\text{erdm}} = f \times p \times h \times L,$$

čia:

V_{erdm} – šakų krūvos tūris erdmetriais (erdm);

L – šakų krūvos ilgis (m);

p – šakų krūvos plotis (m);

h – šakų krūvos aukštis (m);

f – šakų krūvos skerspjūvio formos koeficientas;

31.2. šakų krūvos ilgis matuojamas pusėje krūvos aukščio (1 priedas, 9 iliustracija);

31.3. vidutinis šakų krūvos plotis matuojamas prie žemės paviršiaus;

31.4. vidutinis šakų krūvos aukštis matuojamas kaip atstumas tarp žemės paviršiaus ir vidutiniame aukštyje vizualiai išbrėžtos lygiagrečios žemės paviršiaus linijos (1 priedas, 9 iliustracija);

31.5. šakų krūvos skerspjūvio formos koeficientas priklauso nuo šakų krūvos pločio ir aukščio santykio. Šakų krūvos skerspjūvio formos koeficientai pateikti 2 priedo 9.1 lentelėje.

32. Rankiniu būdu sukrautos šakų krūvos, kuri savo forma primena rutulio nuopjovą, tūris erdmetriais nustatomas pagal šakų krūvos aukštį ir jos pagrindo vidutinį skersmenį (2 priedo 9.2 lentelė):

32.1. šakų krūvos aukštis nustatomas kaip atstumas nuo žemės paviršiaus iki aukščiausio krūvos taško;

32.2. vidutinis šakų krūvos skersmuo matuojamas prie žemės paviršiaus dviem kryptimis ir apskaičiuojamas jo vidurkis.

33. Šakų medienos tūris šakų krūvoje kietmetriais apskaičiuojamas šakų krūvos tūrį

erdmetriais dauginant iš šakų krūvos glaudumo koeficiento:

$$V_{ktm} = k \times V_{erdm},$$

čia:

k – šakų krūvos glaudumo koeficientas;

V_{erdm} – šakų krūvos tūris erdmetriais (erdm);

33.1. šakų krūvos glaudumo koeficientas priklauso nuo medžių rūšies ir šakų laikymo trukmės;

33.2. šakų krūvos glaudumo koeficientai pateikti 2 priedo 9.3 lentelėje.

VII SKYRIUS

APVALIOSIOS MEDIENOS IR NENUKIRSTO MIŠKO MATAVIMO TIKSLUMAS IR LEISTINOS PAKLAIDOS

34. Apvaliosios medienos, matuojamos rankiniu būdu, skersmuo ir ilgis matuojamas 1 cm tikslumu. 95 procentų visų matavimų atsitiktinė matavimo paklaida (toliau – Matavimo paklaida) negali būti didesnė už ± 1 cm, 5 procentų visų matavimų – už $\pm 1,5$ cm. Matavimo paklaidos nustatomos pakartotinio ir kontrolinio patikrinimų metu. Jei pakartotinio patikrinimo metu nesutariama dėl Matavimo paklaidos dydžio, atliekamas kontrolinis patikrinimas.

35. Apvaliąją medieną matuojant rąstų matavimo linijomis arba kitomis automatizuotomis tūrio matavimo priemonėmis rąstų ilgio ir skersmens matavimų tikslumas nustatomas pagal Lietuvos metrologijos inspekcijoje įregistruotos rąstų matavimo linijos arba kitų automatizuotų tūrio matavimo priemonių technines charakteristikas.

36. Apvaliosios medienos, matuojamos grupiniu matavimo metodu, rietuvių aukštis matuojamas ne mažesniu kaip 3 cm tikslumu, ilgis – 10 cm tikslumu ir plotis 1 cm tikslumu. Matavimo paklaida matuojant rietuvės aukštį 95 % visų matavimų negali būti didesnė už ± 3 cm, – 5 % visų matavimų – už $\pm 4,5$ cm. Matavimo paklaida matuojant rietuvės ilgį 95 % visų matavimų negali būti didesnė už ± 10 cm, – 5 % visų matavimų – už ± 15 cm. Matavimo paklaida matuojant rietuvės plotį 95 % visų matavimų negali būti didesnė už ± 1 cm, – 5 % visų matavimų – už $\pm 1,5$ cm. Glaudumo koeficientas nustatomas $\pm 0,02$ vieneto tikslumu.

37. Apvaliosios medienos, matuojamos vienetiniu matavimo metodu, rankiniu būdu, tūrio nustatymo paklaida neturi būti didesnė už ± 5 procentus, kai matuojamos medienos kiekis neviršija 10 kietmetrių, už ± 3 procentus, kai matuojamos medienos kiekis nuo 10 iki 50 kietmetrių imtinai ir neturi būti didesnė už ± 2 procentus, esant didesniam nei 50 kietmetrių medienos kiekiui.

38. Apvaliosios medienos arba miško kirtimo liekanų, matuojamų grupiniu matavimo metodu, tūrio nustatymo paklaida neturi būti didesnė ± 7 procentus, kai matuojamos medienos ar miško kirtimo liekanų kiekis neviršija 10 kietmetrių, už ± 5 procentus, kai matuojamos medienos ar miško kirtimo liekanų kiekis nuo 10 iki 50 kietmetrių imtinai ir neturi būti didesnė už ± 3 procentus, esant didesniam nei 50 kietmetrių medienos ar miško kirtimo liekanų kiekiui.

39. Apvaliąją medieną, matuojant rąstų matavimo linijomis arba kitomis automatizuotomis tūrio matavimo priemonėmis, tūrio nustatymo paklaida neturi būti didesnė už ± 3 procentus, kai matuojamos medienos kiekis neviršija 10 kietmetrių, už ± 2 procentus, kai matuojamos medienos kiekis nuo 10 iki 50 kietmetrių imtinai, ir neturi būti didesnė už 1 procentą, esant didesniam nei 50 kietmetrių medienos kiekiui.

40. Apvaliosios medienos tūrį nustatant fotogrametriniu apvaliosios medienos matavimo būdu, tūrio nustatymo paklaida neturi būti didesnė už ± 6 procentus, kai matuojamos medienos kiekis neviršija 10 kietmetrių, už ± 4 procentus, kai matuojamos medienos kiekis – nuo 10 iki 50 kietmetrių įskaitytinai, ir neturi būti didesnė už ± 3 procentus, esant didesniam nei 50 kietmetrių medienos kiekiui.

41. Biržėje augančių medžių stiebų tūris nustatomas vadovaujantis Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių nuostatomis.

42. Skirtumas tarp biržėje augusių medžių stiebų tūrio, nustatyto atliekant ištisinį matavimą, ir pagamintų sortimentų tūrio, nustatyto grupiniu, vienetiniu arba abiem matavimo metodais negali

būti didesnis nei $\pm 10\%$. Vertinant šį skirtumą keliose biržėse leistina Matavimo paklaida mažinama iki 3 % atvirksčiai proporcingai kvadratinei šakniai iš matuotų biržių skaičiaus.

43. Apvaliosios medienos tūrio nuodžiūvis vertinamas pagal pjautinės medienos nuodžiūvio spinduline kryptimi lenteles. Spindulinis nuodžiūvis lentelėse surandamas pagal apvaliosios medienos spindulį skersmens matavimo vietoje bei išmatuotą medienos drėgnį. Spindulinis nuodžiūvis išreiškiamas procentais nuo apvaliosios medienos skersmens jo matavimo vietoje. Gautą rezultatą padauginus iš dviejų, gaunamas apvaliosios medienos tūrio nuodžiūvio procentas.

VIII SKYRIUS

KONTROLINIO PATIKRINIMO VYKDYMAS

44. Ginčams tarp pirkėjų ir pardavėjų spręsti atliekamas glaudumo koeficientų kontrolinis patikrinimas, o objektyvumui užtikrinti gali būti kviečiami nepriklausomi medienos matuotojai. Šie rietuvių glaudumo koeficientai taikomi visai medienos siuntai.

45. Glaudumo koeficientams tikrinti reikia suskirstyti rietuves pagal sortimentų storį, ilgį, medžių rūšį ir kokybės rūšį. Rietuvės, ryšuliai ar medienvežės kontroliniam patikrinimui atrenkamos atsitiktiniu arba sisteminiu būdu. Atrankos imtis nustatoma pagal pasirinktą patikros tikslumą.

46. Kontrolinio bandinio imties tūris apskaičiuojamas matuojant sortimentus vienetiniu matavimo metodu, sveriant arba nardinant į vandenį. Kiekvienos kontrolinio bandinio rietuvės, ryšulio ar medienvežės glaudumo koeficientas nustatomas apskaičiuotą medienos tūrį dalijant iš erdvinio tūrio. Bendras visos siuntos glaudumo koeficientas apskaičiuojamas kaip kontrolinio bandinio rietuvių, ryšulių ar medienvežių glaudumo koeficientų svartinis vidurkis.

47. Atsižvelgiant į rietuvių ar ryšulių dydį ir sukrovimo kokybę, kontrolei atrinktų rietuvių ar ryšulių skaičius turi būti toks, kad vidutinė standartinė paklaida neviršytų 2%. Jei siuntos iki 7500 m³, kontroliniam patikrinimui atrenkama 15 rietuvių, ryšulių ar medienvežių, jeigu didesnės – 30 rietuvių, ryšulių ar medienvežių.
